ECLI:LV:AT:2019:0930.SKA159019.6.L
680038519, SKA-1590/2019
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2019.gada 30.septembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatori Andris Guļāns, Anita Kovaļevska, Veronika Krūmiņa

rakstveida procesā izskatīja SIA „Global Technology Group" blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2019.gada 19.augusta lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu par Valsts kultūrkapitāla fonda padomes 2019.gada 30.maija lēmuma (sēdes protokols Nr. 6 (378), 5.pielikums, Nr. 2019-2-MDM047-I) atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] 2019.gada 26.aprīlī pieteicēja SIA „Global Technology Group" iesniedza projekta pieteikumu Valsts kultūrkapitāla fonda (turpmāk – Fonds) izsludinātajā 2019.gada 2.kultūras projektu konkursā finansējuma saņemšanai.

Vēlāk pieteicēja saņēma Fonda atbildi, ar kuru tai tika atteikts piešķirt finansējumu, jo projekta pieteikumam pievienota nepamatota tāme.

Nepiekrītot minētajam, pieteicēja aicināja Fondu atcelt nelabvēlīgo lēmumu un iesniegto projekta pieteikumu izvērtēt no jauna, taču Fonds atbildē norādīja, ka projekta pieteikums ir izvērtēts atbilstoši konkursa nolikumam, ievērojot tajā noteiktos vērtēšanas kritērijus.

[2] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, lūdzot atcelt Fonda atteikumu piešķirt projektam finansējumu, kā arī izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru tiktu apmierināts prasījums par finansējuma piešķiršanu.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2019.gada 19.augusta lēmumu atteikts pieņemt pieteikumu, jo secināts, ka pieteikums neatbilst Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajā daļā noteiktajiem pieteikuma pieļaujamības priekšnoteikumiem. Tiesneša lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Pieteikuma precizējumā tiek lūgts atzīt par prettiesisku Fonda direktora 2019.gada 3.jūnija vēstuli Nr. 2019-2-MDM047-I. Ar minēto vēstuli tika paziņots Fonda padomes 2019.gada 30.maija lēmums (sēdes protokols Nr. 6 (378), 5.pielikums, Nr. 2019-2-MDM047-I) (turpmāk – lēmums). Līdz ar to secināms, ka pēc būtības pieteicēja vēlas panākt tieši lēmuma tiesiskuma kontroli.

[3.2] No Administratīvā procesa likuma 184.panta otrās daļas izriet, ka prasījums par administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku pieļaujams tad, ja administratīvā akta prettiesiskuma konstatējums ir nepieciešams tādēļ, lai persona varētu pieprasīt atlīdzinājumu vai lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos. Tam, ka līdzīgs gadījums varētu atkārtoties, jābūt nevis teorētiskam pieņēmumam, bet jābūt diezgan ticamai iespējai, ka šādos pašos tiesiskos un faktiskos apstākļos samērā tuvā laikā iestāde varētu rīkoties tieši tāpat.

[3.3] Pieteikums iesniegts par lēmumu, kas pieņemts kultūras projektu konkursā. Tādējādi tiesa nevar pēc būtības kontrolēt iestādes novērtējumu par projektu atbilstību, jo projektu novērtējums attiecas uz konkrētu, otrreiz neatkārtojamu situāciju, to veikusi speciāli tam izveidota komisija, kas vērtējumu veikusi pēc iepriekš zināmiem kritērijiem kā lietpratēji attiecīgajā jomā. Novērtējuma brīvības gadījumā tiesa tikai pārbauda, vai nav pieļautas acīmredzamas kļūdas vai būtiski procesuālie pārkāpumi.

[3.4] No pieteikuma precizējumiem izriet, ka lēmuma atzīšana par prettiesisku ir nepieciešama taisnīgumam un lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos nākotnē. Pieteikumā norādīts, ka nozares caurspīdīguma un godīguma dēļ ir nepieciešams pārskatīt Fonda normatīvos aktus sabiedrības deleģēto līdzekļu piešķīrumos nākotnē.

[3.5] Atbilstoši Fonda nolikuma 34.punktam fonda līdzekļi projektu konkursiem un mūža stipendijām tiek sadalīti saskaņā ar projektu konkursa noteikumiem, kurus apstiprina padome. Ņemot vērā Fondam deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu, tas savas rīcības brīvības ietvaros ir tiesīgs izdot konkursa nolikumu, tostarp nosakot projektu vērtēšanas kārtību.

[3.6] Ievērojot Administratīvā procesa likuma 103.panta pirmo daļu, tiesas kontrolē neietilpst iestādes iekšējo normatīvo aktu kontrole. No pieteikuma izriet, ka pieteicēja to saprot, bet uzskata, ka tiesa var pārskatīt Fonda normatīvos aktus, vērtējot lēmuma tiesiskumu. Šāds uzskats ir kļūdains, jo novērtējuma brīvības gadījumā tiesai ir iespējams pārbaudīt tikai to, vai konkursa norises gaitā tika ievērots procesuālais taisnīgums, vai netika pārkāpts patvaļas aizlieguma princips un atšķirīgas attieksmes aizlieguma princips, tostarp, vai visiem projektu iesniedzējiem bija vienādas iespējas un vienādi apstākļi un vai novērtējums veikts pēc tādiem pašiem kritērijiem kā pārējiem projektiem.

[3.7] Pēc būtības pieteicēja iebilst pret Fonda kultūras projektu konkursu nolikuma 5.2.4.apakšpunkta formulējumu. Proti, pieteicēja bija iesniegusi kopējo tāmi, savukārt ar lēmumu projekta pieteikums noraidīts, jo secināts, ka tāme neatbilst konkursa nolikuma prasībām, jo tā nav pietiekami detalizēta – nav norādīts konkrēts honorārs konkrētam solistam un tieši kurām 20 personām ir pieprasīts finansējums.

Pieteikuma precizējumos ir vispārīgi norādīts par līdzīgu gadījumu atkārtošanos, taču pieteicēja nav pamatojusi šādas rīcības iespējamību, tāpat pieteikums nesatur argumentus, ka iestāde būtu pārkāpusi procesuālā taisnīguma, patvaļas aizlieguma un atšķirīgas attieksmes aizlieguma principus.

No Fonda mājaslapā pieejamās informācijas konstatējams, ka Fonds organizē trīs kultūras projektus gadā. Turpat ir uzsvērts, ka kultūras konkursa nolikums tiek mainīts pirms katra konkursa izsludināšanas. Līdz ar to Fonda plānotajā 3.kultūras projektu konkursā, iespējams, jau būs cits nolikums ar citām prasībām. Vienlaikus jāņem vērā, ka Fonda informatīvajā videoierakstā tiek uzsvērts, ka projekta iesniedzējiem ir jākonsultējas ar nozares kuratoru, kurš pārbauda projektu, lai to nenoraidītu konkursa nolikuma prasību neievērošanas dēļ.

[3.8] Izvērtējot pieteikuma materiālus, nav konstatējami tādi apstākļi, kas liecinātu, ka tieši iestādes rīcības dēļ nākotnē varētu tikt aizskartas pieteicējas tiesības (pieļautas acīmredzamas kļūdas vai būtiski procesuālie pārkāpumi). Savukārt jautājums par tāmes detalizācijas pakāpi risināms

attiecīgajā izsludinātajā kultūras projekta konkursā, jo jautājums par tāmes detalizācijas pakāpi ir atkarīgs no katra iesniegtā individuālā projekta.

Tādējādi gadījumā, ja pieteicēja vēlētos iesniegt kādu projekta iesniegumu Fonda plānotajā 3.kultūras projektu konkursā, tad šim konkursam būs jauns nolikums un attiecīgi tāmes detalizācijas pakāpe un citas nolikuma prasības pieteicējai būs iespējams apspriest ar projekta kuratoru konkrētā iesniegtā projekta ietvaros.

Līdz ar to nav konstatējami apstākļi, kas liecinātu, ka konkrētā strīda izšķiršana objektīvi varētu būt aktuāla citos līdzīgos gadījumos. Līdz ar to lēmuma prettiesiskuma konstatējums nav nepieciešams, lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanās iespēju.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas tiesneša lēmumu pieteicēja iesniedza blakus sūdzību, norādot uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Fonds kā atteikuma pamatu norādījis iesniegtās tāmes neatbilstību nolikuma prasībām, lai gan šīs prasības nemaz nav definētas. Tādējādi Fonds ir rīkojies prettiesiski, jo atsaucies uz neeksistējošu – tātad pieteicējai iepriekš nezināmu – priekšnosacījumu. Konkursa nolikums žūrijai dod plašas un subjektīvas interpretācijas iespējas, nostādot konkursa projektu iesniedzējus nevienlīdzīgās pozīcijās. Faktiski tas ļauj žūrijai vērtēt iesniegtos projektus nevis pēc to faktiskās mākslinieciskās kvalitātes un pienesuma sabiedrībai, bet gan, izmantojot konkursa nolikuma nepilnības, dod iespēju izrādīt noteiktas simpātijas vai antipātijas konkrētiem projektu iesniedzējiem vai projektu dalībniekiem, aizbildinoties ar it kā nolikumam neatbilstošu dokumentu noformējumu, lai gan konkursa nolikums nenosaka precīzas prasības to noformēšanai. Labas pārvaldības principu ievērošanai, kā arī taisnīgumam ir nepieciešams novērst līdzīgu gadījumu atkārtošanos nākotnē.

[4.2] Pieteicēja bija iepriekš tikusies ar projekta kuratori, kurai tikšanās laikā nebija pretenziju pret tāmes struktūru un tās detalizāciju. Kuratore norādīja, ka Fonds labprātāk dod piešķirumus honorāriem, autortiesībām, nevis telpu un tehnikas nomai. Tie bija vienīgie kuratores aizrādījumi, kurus pieteicēja ņēma vērā, iesniedzot gala tāmi.

[4.3] Tiesa nav ņēmusi vērā to apstākli, ka konkursa nolikums ir apstiprināts 2004.gada 24.marta Fonda padomes sēdē, kas nozīmē, ka konkursa nolikums pēc savas būtības ir spēkā jau 15 gadus, bet tiesas minētās izmaiņas pēc savas būtības ir formālas, jo attiecas vien uz iesniegšanas termiņu nomaiņu un citiem formāliem jautājumiem. Tādējādi pastāv liela varbūtība, ka līdzīgi gadījumi atkārtosies nākotnē.

[4.4] Tiesa nepamatoti ir atteikusies veikt Administratīvā procesa likuma 103.panta pirmajā daļā noteikto administratīvās tiesas kontroli pār iestādes izdotā administratīvā akta tiesiskumu, liedzot pieteicējai gūt taisnīgumu konkrētajā situācijā.

Motīvu daļa

[5] Blakus sūdzības tiesvedības ietvaros Senātam jāatbild uz jautājumu, vai tiesnesis pamatoti atteicis pieņemt pieteikumu, uzskatot, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajai daļai nav konstatējami apstākļi, kas liecinātu, ka konkrētā strīda izšķiršana objektīvi varētu būt aktuāla līdzīgos gadījumos.

Izvērtējot pārsūdzēto tiesneša lēmumu, pieteicējas pieteikumu un tā precizējumus, kā arī blakus sūdzības argumentus, Senāts atzīst, ka tiesneša lēmums ir atceļams turpmāk norādīto iemeslu dēļ.

[6] Tiesnesis atzinis, ka pieteicējas mērķis, vēršoties tiesā ar pieteikumu, pēc būtības ir panākt lēmuma atzīšanu par prettiesisku, nevis tā atcelšanu, jo secinājis, ka Fonda 2019.gada 2.kultūras projektu konkursa Mūzikas un deju mākslas nozarē pieejamais finansējums ir sadalīts un vairs nav pieejams. Līdz ar to, konstatējot, ka izskatāmajā gadījumā vairs nevar tikt aktīvi ietekmētas konkrētās tiesiskās attiecības, tiesnesis pamatoti ir piemērojis Administratīvā procesa likuma 184.panta otro daļu, kurā noteikti priekšnoteikumi šāda pieteikuma pieļaujamībai. Proti, šādā gadījumā pieteicējai ir jāspēj pamatot tiesvedības aktualitāti – vai nu ar to, ka šāds pieteikums nepieciešams atlīdzinājuma pieprasīšanai, vai arī lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos.

No lietas materiāliem var saprast, ka, pieteicējas ieskatā, pastāv liela varbūtība, ka šāds gadījums varētu atkārtoties, jo Fonds, izmantojot konkursa nolikuma, kas pēc būtības ir spēkā jau 15 gadus, nepilnības, var arī turpmāk rīkoties patvaļīgi, tā kā konkursa nolikumā nemaz nav definētas tās prasības, atbilstoši kurām pieteicējas projekta pieteikums ir ticis noraidīts, proti, konkursa nolikums nemaz nenosaka tāmes detalizācijas pakāpi.

Vērtējot pieteicējas argumentus par tiesvedības nepieciešamību, lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos, rajona tiesas tiesnesis, atsaucoties uz Administratīvā procesa likuma komentāriem, norādījis, ka tam, ka līdzīgs gadījums varētu atkārtoties, jābūt nevis teorētiskam pieņēmumam, bet jābūt diezgan ticamai iespējai, ka tādos pašos tiesiskos un faktiskos apstākļos samērā tuvā laikā iestāde varētu rīkoties tieši tāpat. Secīgi rajona tiesas tiesnesis atzinis, ka pieteicēja nav pamatojusi šādas rīcības iespējamību, rezultātā secinot, ka nav konstatējami tādi apstākļi, kas liecinātu, ka konkrētā strīda izšķiršana objektīvi varētu būt aktuāla citos līdzīgos gadījumos.

Taču Senāts minētajam tiesneša secinājumam nevar piekrist, jo, Senāta ieskatā, pastāv ticama iespēja, ka pieteicēja var iesniegt projekta pieteikumus arī citos Fonda izsludinātajos kultūras projektu konkursos Mūzikas un deju mākslas nozarē, kurus Fonds rīko ik gadu, ko apstiprina arī Fonda mājaslapā publicētie regulāro projektu konkursu rezultāti (*http://www.kkf.lv/index/finansētie-projekti/regulārie-projektu-konkursi.html*). Turklāt no publiski pieejamās informācijas ir redzams, ka, piemēram, Fonda 2019.gada 3.kultūras projektu konkursa nolikumā (*http://www.kkf.lv/index/konkursi/projektu-konkursi/mūzika-un-dejas-māksla.html*) ir ietvertas 2019.gada 2.kultūras projektu konkursa nolikumam identiskas prasības attiecībā uz iesniedzamo tāmi juridiskām personām (nolikuma 5.2.4.punkts). Tas savukārt objektīvi norāda uz to, ka pastāv diezgan ticama iespēja, ka līdzīgi gadījumi var atkārtoties nākotnē, respektīvi, tam, ka iestāde tādos pašos tiesiskos un faktiskos apstākļos samērā tuvā laikā varētu rīkoties tāpat.

[7] Papildus Senāts vēlas norādīt, ka jēdzienu „tādos pašos tiesiskos un faktiskos apstākļos" nebūtu pieļaujams tulkot pārāk šauri, neņemot vērā konkrētā strīda specifiku.

Proti, Valsts kultūrkapitāla fonda likuma 3.panta otrās daļas 2. un 3.punkts paredz, ka Fonds izsludina un organizē projektu konkursus finansējuma saņemšanai, kā arī mērķtiecīgi un efektīvi apsaimnieko Fondam piešķirtos valsts līdzekļus, nodrošinot kontroli pār to izlietojumu. Tādējādi Fondam, organizējot kultūras projektu konkursus finansējuma piešķiršanai, ir pienākums līdzīgi kā publiskajā iepirkumā nodrošināt valsts līdzekļu efektīvu izmantošanu, kas ir visas sabiedrības interese. Līdz ar to Senāts uzskata, ka tādā lietā, kurā tiek aplūkota valsts finansējuma sadales kārtība, nevar uzskatīt, ka līdzīgu gadījuma atkārtošanās iespēja pastāv tikai tad, ja samērā tuvā nākotnē būs konkursi precīzi par to pašu tēmu un ar pilnībā identisku nolikumu. Gadījumos, kuros ir jāpārbauda valsts finansējuma sadales kārtība, būtiski ir ņemt vērā arī to, vai šā tiesiskā strīda atrisinājums varētu būt aktuāls citos līdzīgos (ne obligāti tieši tādos pašos) gadījumos, kuru iestāšanās ir objektīvi ticama (sal. *Senāta 2017.gada 11.septembra lēmums lietā Nr. SKA-1302/2017 (ECLI:LV:AT:2017:0911.A420235916.1.L) 18.punkts*). Senāta vērtējumā, konkrētās lietas atrisinājums, ievērojot izšķiramā strīdus jautājuma specifiku, varētu būt aktuāls arī citos līdzīgos gadījumos, kuru iestāšanās – kā jau secināts iepriekš – ir objektīvi ticama.

[8] Tiesnesis pārsūdzētajā lēmumā arī atzinis, ka pieteicēja pieteikumā nav norādījusi argumentus par to, ka iestāde būtu pārkāpusi procesuālā

taisnīguma, patvaļas aizlieguma un atšķirīgas attieksmes aizlieguma principus.

Senāts uzskata, ka pieteicēja pieteikumā un tā precizējumos ir pietiekami skaidri izklāstījusi tos argumentus, kuri, tās ieskatā, liecina par pieņemtā lēmuma prettiesiskumu un kurus tiesai jāpārbauda, izskatot lietu pēc būtības. Proti, pieteicēja citstarp ir norādījusi, ka Fondam nebija tiesību noraidīt pieteicējas pieteikumu tā iemesla dēļ, ka projekta pieteikumam ir pievienota nepamatota tāme (t.i., tāmē nav atšifrēts katra koncerta dalībnieka honorārs, bet gan norādīta tikai to summa), jo konkursa nolikuma prasības paredz iesniegt kopējo tāmi, nevis detalizētu tāmi kā, piemēram, tas ir citās projektu konkursa nozarēs, kur Fonds ir izstrādājis precīzus dokumentu paraugus ar norādītu detalizācijas pakāpi. Tādējādi var saprast, ka, pieteicējas ieskatā, Fonds, pieņemot pieteicējai nelabvēlīgo lēmumu, ir rīkojies patvaļīgi, aizbildinoties ar it kā nolikumam neatbilstošu dokumentu noformējumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 2.punktu, 324.panta pirmo daļu un 129.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, Senāts

nolēma:

atcelt Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2019.gada 19.augusta lēmumu un nodot jautājumu par pieteikuma virzību jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai;

atmaksāt SIA „Global Technology Group" iemaksāto drošības naudu 15 *euro*.

Lēmums nav pārsūdzams.

A. Guļāns A. Kovaļevska V. Krūmiņa